До кнопки REC: як насправді створюють аудіокнижку

Рубрика: За дверима

Здається, створити аудіокнижку просто: знайшли актора з приємним голосом, посадили перед мікрофоном, дали текст — і за кілька годин маємо готовий продукт. Ну, хіба що ще обкладинку зробити.

Було б чудово, якби все працювало саме так. Але між книжкою на папері й тією, що зрештою опиняється у ваших навушниках, — цілий виробничий всесвіт. І сьогодні я кличу зазирнути туди, де народжуються голоси, губляться коми, перевіряються наголоси й іноді хочеться поставити на паузу не тільки запис (:
Я працюю з аудіоконтентом як редакторка та продюсерка, тож трохи розповім, як книжка проходить шлях від рукопису до кнопки Play.

1. Спочатку права, потім мікрофон

Перш ніж шукати ідеальний голос для роману, потрібно з'ясувати, чи маємо ми взагалі право його записувати. Адже придбати паперову книжку й отримати дозвіл на створення її аудіоверсії — дві зовсім різні історії.

Тут починається юридична частина пригод: хто володіє правами, на яких платформах і територіях можна поширювати запис, чи дозволена адаптація тексту та на який строк укладається домовленість.

Звісно, у відео про створення аудіокнижок цей етап не такий ефектний, як студія, мікрофон і людина в навушниках. Але саме він визначає, чи зможете ви взагалі почути омріяну книжку.

Тож якщо якогось роману досі немає в аудіоформаті, не поспішайте звинувачувати звукорежисерів. Можливо, мікрофон тут узагалі ні до чого.

2. Текст теж потребує репетиції

А ось тепер починається моя улюблена частина — редакторська. І ні, це не просто перечитати текст і виправити кілька ком.

Паперову книжку можна перечитати очима, повернутися до попереднього абзацу або зупинитися на незрозумілому слові. В аудіо все трохи складніше: слухач не бачить курсиву, лапок і авторських ремарок. Усе це потрібно передати голосом.

Тому перед записом ми перевіряємо імена, географічні назви, іншомовні слова, наголоси, логіку реплік та інші дрібниці, які насправді зовсім не дрібниці.

Окреме задоволення — знайти прізвище з двома можливими наголосами. Ти відкриваєш одне джерело, друге, третє, а вони всі впевнено суперечать одне одному. У якийсь момент починаєш сумніватися вже не в наголосі, а в тому, чи правильно взагалі вимовляєш власне ім'я.

Але саме для цього й потрібна редакторська підготовка: щоб під час запису актор думав про історію, а не про те, як не осоромитися на прізвищі персонажа.

3. Кастинг: не кожен красивий голос — голос цієї книжки

Знаєте, як буває: чуєш приємний голос і думаєш, що міг би слухати його годинами. А потім вмикаєш аудіокнижку — і на двадцятій хвилині розумієш, що хочеш трохи тиші.

Саме тому для кожної книжки важливо знайти свого читця. Психологічний трилер, іронічна проза, романтична історія чи нонфікшн — кожен жанр має свій характер, а отже, і свої вимоги до звучання.

Під час кастингу звертають увагу не лише на тембр. Важливі дикція, темп, інтонація, витривалість і вміння відчувати текст. Адже начитати кілька хвилин і провести з книжкою десять годин — зовсім різні завдання.

І тут є одна пастка: голос, який чудово звучить у короткому рекламному ролику, не обов'язково підійде для цілого роману. Аудіокнижка — це все-таки не конкурс «Хто має найепічніший баритон».

4. Студія: тиша, вода і ще один дубль

Нарешті ми дісталися студії! Тут усе має бути готове до запису: текст, обладнання, налаштування, комфортні умови для читця. І, бажано, жодного сусіда, який саме зараз вирішив зробити ремонт.

Але навіть у найкращих умовах запис не відбувається за принципом «прочитав — ідеально». Актор може обмовитися, пропустити слово, неправильно поставити наголос або не так передати емоцію. Тому доводиться зупинятися, повертатися до фрагментів і записувати їх ще раз.

Це абсолютно нормальна частина роботи. Іноді одна фраза потребує кількох дублів, а іноді цілий абзац звучить ідеально з першої спроби. Передбачити це складніше, ніж здається.

Тут дуже важливі уважність і комунікація між читцем та командою. Адже завдання не просто начитати текст без помилок, а зробити так, щоб слухач повірив історії й не відволікався на думку: «А чому він щойно сказав це саме так?».

5. Монтаж: магія, яку краще не помічати

Запис завершено. Можна видихнути? Так, але ненадовго.

Тепер матеріал переходить на монтаж. Потрібно вибрати вдалі дублі, прибрати технічні огріхи, перевірити паузи, вирівняти звучання й зробити так, щоб усі фрагменти сприймалися як цілісна історія.

Хороший монтаж — це той, якого не помічаєш. Він не повинен нагадувати слухачеві, що перед ним запис, склеєний із десятків і сотень фрагментів. Усе має звучати природно й непомітно вести за собою.

Після цього настає ще один важливий етап — контроль якості. Ми звіряємо аудіо з текстом, перевіряємо послідовність розділів, назви файлів і відсутність пропущених фрагментів.

Саме тут можуть знайтися сюрпризи: зниклий абзац, неправильно вимовлене ім'я або дивний звук, який чомусь вирішив стати частиною літературного твору.

І так, фінальне прослуховування іноді перетворюється на детектив. Тільки замість пошуку вбивці ми шукаємо підозріле клацання на 43-й хвилині.

6. Публікація: нарешті можна слухати!

Здавалося б, усе готово. Але аудіокнижці ще потрібно підготуватися до зустрічі зі слухачем.

Обкладинка, назва, опис, інформація про автора й читця, метадані, поділ на розділи та правильний порядок файлів — усе це теж частина виробництва. А далі потрібно завантажити книжку на платформу й розповісти аудиторії, що вона нарешті доступна.

Бо навіть найкраща історія не знайде слухача, якщо про неї ніхто не дізнається. На жаль, телепатичне просування контенту досі не затвердили в жодному маркетинговому відділі.

І ось тепер можна натиснути Play. Ви — щоб насолодитися історією, а ми — щоб у черговий раз переконатися, що всі розділи на місці й ніхто випадково не переставив їх місцями.

Як бачите, аудіокнижка — це значно більше, ніж голос і мікрофон. За кількома годинами готового запису стоїть робота цілої команди, яка дбає про те, щоб ви могли просто вдягнути навушники й поринути в історію.

А наступного разу поговоримо про те, чим аудіокнижка відрізняється від радіодрами та подкасту. Спойлер: не лише кількістю мікрофонів.

А поки цікаво дізнатися: що для вас найважливіше в аудіокнижці — голос читця, темп, інтонація чи звукова атмосфера? І чи траплялося вам вимикати книжку лише тому, що не підійшов голос?